

Overzicht met bruikbare Klimaat & Energie-documenten voor decentrale overheden/bestuurders/politici

Huidige doelstellingen/opgaven:

- Klimaatakkoord: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-7f383713-bf88-451d-a652-fbd0b1254c06/pdf>
- Coalitieakkoord: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f3cb0d9c-878b-4608-9f6a-8a2f6e24a410/pdf>
- Klimaatwet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2020-01-01>
- Klimaatplan: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c66c8a00-ac14-4797-a8ea-973a98c5bee0/pdf>
- Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2022: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c66c8a00-ac14-4797-a8ea-973a98c5bee0/pdf>
- Energiesysteem 2050: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiesysteem>
- Beleidsprogramma klimaat: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-53899d440127f31fa5f7382c72d031007894dd2e/pdf>
- Rapport 'Alles uit de kast' - Een verkenning naar de opgaven voor het Nederlandse elektriciteitssysteem van 2030: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/04/22/rapport-alles-uit-de-kast-eindrapportage-werkgroep-extra-opgave>
- 28.000 extra mensen nodig om de klimaatdoelstellingen te halen: <https://www.nvde.nl/nvdeblogs/ecorys-extra-werknemers-nodig-voor-klimaatdoelen-terwijl-aanbod-afneemt/>
- Nationaal Klimaatplatform: <https://www.nationaalklimaatplatform.nl/home/default.aspx>
- Omgevingswet: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/>
- Nationale Omgevingsvisie: <https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/actueel/over+de+novi/nationale+omgevingsvisie+in+het+kort/default.aspx>
  - Programma NOVEX: <https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/novex/default.aspx>
  - Programma Mooi Nederland: <https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/mooi+nl/default.aspx>
  - Kansen via meervoudig ruimtegebruik duurzame energie te laten bijdragen aan natuurherstel en andere doelstellingen in de ruimte: <https://www.nvde.nl/nvdeblogs/duurzame-energie-als-alternatief-verdienmodel-voor-boeren-kabinet-grijp-deze-kans/>

Hoe we dit kunnen bereiken:

- Hoe doorlooptijden te verkorten: <https://www.nvde.nl/wp-content/uploads/2022/10/20221031-doorlooptijden-KEV-DEF.pdf>
  - De belangrijkste klimaatoplossingen moeten nog in 2023 starten, om überhaupt op tijd gerealiseerd te kunnen worden om in 2030 hun vruchten af te kunnen werpen: <https://www.nvde.nl/wp-content/uploads/2021/10/Pleidooi-versnelling-besluiten-klimaatbeleid-versie15-nov-def-extra-logos.pdf>
- Aanvullende maatregelen KEV 2022: <https://www.nvde.nl/wp-content/uploads/2022/09/NVDE-Voorstellen-aanvullende-klimaatmaatregelen-10-voor-10-1.pdf>

Veelgestelde vragen over de volledige energietransitie:

- <https://www.daarkrijgjeenergievan.nl/veelgestelde-vragen/>

Informatie over zon en wind in de RES:

- <https://www.nvde.nl/wp-content/uploads/2020/02/NVDE-Hernieuwbare-energiebronnen-op-land-in-de-Regionale-Energiestrategie-feb2020.pdf>

Participatie:

- <https://www.energieparticipatie.nl/>

Vergunningverlening:

- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten>

Zon-PV:

- Basisinformatie: <https://hollandsolar.nl/over-zonne-energie/zonnestroom>
- Gedragscode Zon op Land (gaat o.a. in op participatie, ecologie, ruimtelijke inpassing) <https://hollandsolar.nl/gedragscodes/gedragscode-zon-op-land>
- Gedragscode Zon op Dak (gaat in op veiligheid en arbo, o.a. ten behoeve van verzekeraarbaarheid) [daken-](https://hollandsolar.nl/gedragscodes/gedragscode-zon-op-grote-daken-)
- Gedragscode Zon op grote daken: <https://hollandsolar.nl/gedragscodes/gedragscode-zon-op-grote-daken>
- Vele vragen en antwoorden over Zon op Dak: <https://hollandsolar.nl/veelgesteldevragen/vragen-over-zon-op-dak-in-de-res>
- Ecologie versterken met zonneparken: <https://hollandsolar.nl/nieuws/i1032/zodragen-zonneparken-bij-aan-de-ecologie-van-nederland>
- Algemene veelgestelde vragen over zonne-energie: <https://hollandsolar.nl/home>
- Actuele regelgeving: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/zonne-energie>
- Monitoring: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/zonne-energie/monitoring>
- Zon-PV per provincie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/30/factsheet-zon-pv-per-provincie-2021>
- Brochure over multifunctionele oplossingen met Zon-PV: https://www.solarfields.nl/custom/uploads/2022/12/PTO00033.13-brochure_AlliantieZon_multifunctioneel-ruimtegebruik_v12_ONLINE.pdf

Windenergie op land:

- Basisinformatie: <https://www.nwea.nl/wind-op-land/>
- Nationaal beleid: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/nationaal-beleid>
- Europees beleid: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/europees-beleid>
- Subsidies en financiering windprojecten: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/subsidies-en-financiering>
- Ontwikkeling windpark, milieu en regelgeving, windturbines en luchtvaart: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land>
- Monitor wind op land: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/monitor>

Warmte:

- Expertise Centrum Warmte (ECW): <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/default.aspx> (Kennis over warmtetransitie in de gebouwde omgeving)
- WKO-bodemenergietool: <https://wkotool.nl/>
- Data over warmte: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/verduurzaming-warmtevoorziening/warmtedata>
- Wet- en regelgeving warmte: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/verduurzaming-warmtevoorziening/wet-en-regelgeving>

Biomassa:

- SER-rapport: <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2020/biomassa-in-balans.pdf>

Netinfrastructuur / netbeheer / netcongestie:

- Factsheet (FAQ): De ins- en outs van netcongestie en transportschaarste; waar zit de ruimte voor innovatieve oplossingen?: <https://topsectorenergie.nl/tki-urban-energy/kennisbank/kennis-elektrificatie-van-het-energiesysteem/faq-de-ins-en-outs-van>
- Capaciteitskaart: <https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/>
- Afsprakenkader financiering: <https://www.klimaatweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/779906.pdf>

Gebouwde omgeving:

Programma's:

- Beleidsprogramma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/06/01/beleidsprogramma-versnelling-verduurzaming-gebouwde-omgeving>
- Nationaal Isolatieprogramma: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/02/kabinet-start-landelijke-energiebesparingscampagne-en-komt-met-nationaal-isolatieprogramma-om-2.5-miljoen-woningen-snel-te-isoleren>
  - Isolatiestandaard: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/standaard-streefwaarden-woningisolatie>
- Verduurzaming van bedrijventerreinen: <https://pvbnederland.nl/>

Informatie over technieken:

- Handreiking slimme energiesystemen: <https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/publicaties/Handreiking%20Slimme%20Energiesystemen.pdf>
- Techniekfactsheets gebouwmaatregelen: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+gebouwmaatregelen/default.aspx>
- Techniekfactsheets energiebronnen en –dragers: <https://expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+energiebronnen/default.aspx>
- Informatie over hybride warmtepomp: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+gebouwmaatregelen/hybride+warmtepomp+nieuw/default.aspx>
- Informatie over zonneboiler: <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/duurzaam-warm-water/zonneboiler/>
- Informatie over bioketel: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+gebouwmaatregelen/bio-ketels+voor+woningen/default.aspx>
- Warmtenet: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+energiebronnen/warmtenetten/default.aspx>
  - Handleiding warmtenetten ontrafeld: https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/publicaties/TKI_WarmtenettenOntrafeldUpdate2021.pdf
- Geothermie: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfactsheets+energiebronnen/geothermie+nieuw/default.aspx> en: <https://allesoveraardwarmte.nl/>

- Cijfers geothermie: <https://geothermie.nl/themas/documenten/productiecijfers-aardwarmte-2021/>
- Vergunningenprocedure aardwarmte: <https://geothermie.nl/wp-content/uploads/2022/09/Infographic-Mijnbouw-procedure-aardwarmte.pdf>
- Mijnbouwvergunningen: <https://mijnbouwvergunningen.nl/>
- Aquathermie: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfacts+heets+energiebronnen/aquathermie+nieuw/default.aspx>
- Zonnewarmte: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfacts+heets+energiebronnen/zonnewarmte/default.aspx>
- Restwarmte: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/technische+oplossingen/techniekfacts+heets+energiebronnen/restwarmte+nieuw/default.aspx>

Mobiliteit:

- Mobiliteitsbeeld 2021: <https://www.kimnet.nl/mobiliteitsbeeld/publicaties/publicaties/2021/11/18/mobiliteitsbeeld-2021>
- Maatschappelijk impact van Slimme en Duurzame verstedelijking: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/08/20/maatschappelijk-impact-van-slimme-en-duurzame-verstedelijking>
- Een analyse van de (on)bereikbaarheid van voorzieningen en banen in Nederland: <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2022-toegang-voor-iedereen-4932.pdf>

Industrie:

- Industrieclusters: <https://www.verduurzamingindustrie.nl/industrieclustersre/industrieclusters/default.aspx>
- Platform Verduurzaming Industrie (ondersteunt bedrijven die willen verduurzamen op technisch, economisch en juridisch gebied): <https://www.verduurzamingindustrie.nl/default.aspx>
- Glastuinbouw Convenant Energietransitie: <https://energeia.nl/energeia-artikel/40104096/glastuinbouw-ondertekent-convenant-energietransitie-met-kabinet>